GIMTOJI ŠALIS

PAYS NATAL

Périodique lithuanien bimensuel

11

Liège — 15. 6. 1950

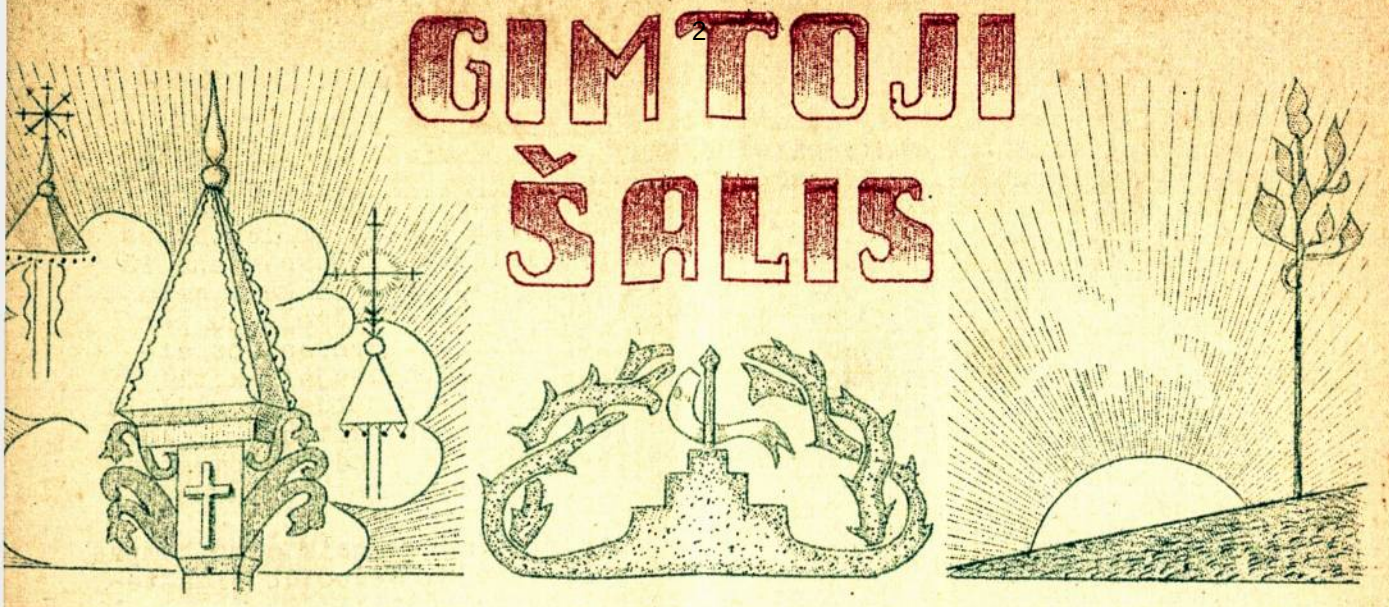

IV metai 1950 m. birželio 15 d. Nr. 11 (64)

TAUTŽUDYSTĖS SUKAKTIS

Tarptautinis Nürnbergo teismas persikels Maskvon!

1941 m. birželio 14-21 d.d. Lietuvai buvo laidojimo dienos. Tremtyje prisimename jas su šiurpiu skausmu. Štai keletas tautžudystės epizodų.

Buvo šešios masinės deportacijos

Antru kartu 1944 m. okupavusi Lietuvą, Sovietų Sąjunga ėmė vykdyti deportacijos planą, sudarytą 1941 m., kurio ji nebuvo suspėjusi pilnai įvykdyti dėl kilusio Rusijos-Vokietijos karo. Šiuo metu jis buvo vykdomas dvilypiu būdu: sąrašuose įtraukti asmens buvo suiminėjami tiek individualiai, tiek masiškai. Suimtieji individualiai buvo persiunčiami iš apskrities į Kauno ir Vilniaus centrinius kalėjimus ir iš ten jau gabenami į Rusiją. Masinės deportacijos buvo vykdomos lygiagrečiai su individualiniu suiminėjimu. Nuo 1944 m. iki 1949 m. vidurio kraštą nusiaubė 6 masinių deportacijų bangos:

1. 1945 m. liepos, rugpiūčio ir rugsėjo mėn.,
2. 1946 m. vasario 16 d.
3. 1947 m. liepos, rugpiūčio, spalių, lapkričio, gruodžio m.,
4. 1948 m. gegužės 22 d.,
5. 1949 m. kovo 24-27 dd.,
6. 1949 m. birželio mėn.

Deportacijų, minimų 1, 3 ir 6 punktuose, tiksli data negalima žymėti, nes jos buvo vykdomos ne tuo pačiu metu įvairiose Lietuvos vietose, MVD neturėjo tam reikalui pakankamai kariuomenės ir transporto priemonių. Tačiau tų šešių deportacijos bangų buvo paliesta visa Lietuva.

Kiek nukentėjo atskiros Lietuvos vietos, kokie žmonės buvo

šiuo metu suiminėjami ir deportuojami, iliustruoja mùsų turimoji medžiaga. Iš vakarinės Lietuvos apskrities (Šakių ir iš dalies Vilkaviškio), kuri ribojasi su Rytprùsiais, kuri buvo viena iš pažangiausių ùkiniu ir kultùriniu atžvilgiu ir kuri karo metu buvo labiausiai sunaikinta, gautos 593 pavardės išveztųjų per 1944-47 metus. Tarp jų 448 vyrai, 145 moterys. Profesijos atžvilgiu 476 ùkininkai, 61 darbininkas, 22 tarnautojai, kiti laisvùjų profesijų. Tarp jų buvo senelių po 77 metus ir kùdikių 1-2 metų. Tuo pačiu laiku iš tos pat apylinkės suimtųjų ir laikomų kalėjimuose žinomos dar 156 pavardės. Taip pat žinomos dar 33 pavardės tų, kurie tik per 1947 m. liepos-rugpiùčio mėnesį buvo toje apylinkėje suimti.

Dar žiauresnis suiminėjimo, deportavimo ir naikinimo tempas 1944-46 metų laikotarpyje rytinėje Lietuvoje. Genocido eigą tenai iliustruoja keli Alytaus apskrities valsčiai:

Valsčius	Deportuota	Suimta	Nužudyta
Merkinės	232	236	108
Miroslava	91	190	70
Onušiškio	152	131	103
Jezno	21	86	28
Daugų	131	427	77

Panašùs skaičiai yra pranešti ir iš kitų rytinės Lietuvos valsčių. Smarkesnis rytų Lietuvoje naikinimo tempas rodo, kaip sistemingai ir sustiprintu bùdu lietuviškas autochtoninis elementas naikinamas ir kaip nuosekliai Lietuva kolonizuojama gyventojais iš Rusijos.

Dėmesio vertas faktas, kad tarp deportuotųjų yra didelis procentas vaikų iki 17 metų ir senių per 60 metų. Deportuotųjų sąraše iš Balbieriškio valsčiaus rytų Lietuvoje yra 48 procentai moterų, 52 procentai vyrų. Vaikų iki 17 metų yra 38 procentai visų deportuotųjų, senių per 60 metų 14 procentų. Suaugusiųjų tarp 18 ir 59 metų yra 48 procentai. Gudelių valsčiaus tuo pat metu deportuotųjų 70 procentų buvo ùkininkai; 55 procentai moterų, 45 procentai vyrų.

Kas iliustruota keliuose valsčiuose surinktomis pavardėmis ir skaičiais, tinka ir kitiems valsčiams bei apskritims. Bendri iš jų surenkamų ir išgabenamų skaičiai yra tokie: kas ménuo po 2-3.000 žmonių į Rusijos vergų stovyklas išgavenama suimtų individualiai. Prie šių skaičių tenka pridėti masinių deportacijų aukas, nužudytuosius masinio partizanų "valymo" metu, o taip pat repatrijuodintus į Lenkiją ir kt. To trumpo 1944-47 metų laikotarpio sovietinio genocido balansas gaunamas toks:

1. nužudytų 30.000
2. deportuotų 120.000
3. repatrijuodintų 140.000

Tarp deportuotųjų eilė profesorių, rašytojų, žurnalistų, 40 % visų kunigų. Vysk. K. Paltarokas, 74 metų amžiaus, yra vienintelis likęs Lietuvoje vyskupas, bet ir jam kliudoma eiti savo pareigas.

L i e t u v a n e t e k o 8 2 0 . 0 0 0 !

Su 1948 metų pradžia sustiprėjo persekiojimai intelektualų.

Jie apkaltinti nepakankamu marksistinės-leninistinės-stalininės ideologijos pasisavinimu, vakarų buržuazinės kultùros garbinimu, nacionalinės ir religinės kultùros palaikymu. Oficialiame švietimo ministerio Niunkos pareiškime, paskelbtame komunistų partijos organe, kalbama:

"Daugumas Ignalinos gimnazijos mokytojų (kaip pvz. Petravočius, Mudėnaitė, Semionovas ir kit.) dar nėra atsikratę religinių prietarų, dažnai lanko bažnyčią, tuo duodami blogą pavyzdį gimnazijos mokiniams... Buvęs gimnazijos direktorius N. Petravičius yra klierikalas, praktikuojąs tikintysis, savo bute laiko šventųjų paveikslus... Alseikienė Marija buržuaziniais laikais priklausė skautų, šaulių bei tautininkų organizacijoms ir kartu su vyru Alseika Liudu, smetoninės valdžios siuntinėjami, lankėsi įvairiose buržuazinėse valstybėse, iš kur grįžusi populiarino buržuazinę vakarų kultùrą." ("Tiesa", komunistų partijos organas, 1948.10.31).

Tokie ideologiniai kaltinimai yra užtenkamas pagrindas ne tiktai bùti atleistam iš tarnybos, bet ir įtrauktam į deportuotinų sąrašus.

Bet ypatingai kunigai ir ùkininkai susilaukė persekiojimo nuo 1948 metų. Prieš ùkininkus pavartotos įvairios priemonės:

1. Individualinis persekiojimas. Atskiri ùkininkai apkaltinti palankumu partizanams ar ryšių palaikymu su partizanais bei tremtiniais. Tokio kaltinimo vaisius - deportacija. Tokiu bùdu išvežtųjų ùkininkų trobos arba sudeginamos, arba perduodamos bolševikų aktyvistams.

2. Nepakeliami mokesčiai ir priverstinės pyliavos. Tuos, kurie tas prievoles atlieka, apdeda papildomomis normomis. Tuos, kurie papildomų pyliavų neatlieka, teismai pasmerkia už sabotažą šešeriems metams ištremti. Tik vienoj Mariampolės apskrity, Lietuvos kompartijos organo "Tiesos" pranešimu, tokiu bùdu buvo pasmerkti 153 ùkininkai. Tiesa, Lietuvos Komunistų Partijos organas, 1946 m. rugpiùčio 2 d. buvo paskelbęs teisingumo ministerio Domaševičiaus išleistą įsakymą atleisti iš pareigų teisėją Bareišį, kuris buvo per daug "tolerantiškas" ùkininkams: "jo sprendimai turi bùti atšaukti, bylos turi bùti iš naujo persvarstytos kitų teisėjų, kurie paskelbtų sprendimus išnaudotojų užsitarnautus."

Kai kurie ùkininkai, negalėdami sumokėti mokesčių ir pyliavų išpilti, palieka savo ùkius ir pasitraukia į miškus.

3. Ukininkų perkėlimas iš jų ùkių, į svetimus tuščius ùkius. Ukininkas gauna įsakymą iš MGB pareigùnų palikti savo ùkį su viskuo, kas jame yra, ir per vieną valandą išsikelti į paliktą tuščią deportuotojo ar pabėgusiojo ùkį. Tokie ùkiai blogiausioj padėty: be inventoriaus ir maisto. Nors naujoj vietoj ùkininkas turi pradėti kurtis iš nieko, bet nuo mokesčių ir pyliavų jis neatleidžiamas.

4. Ukių kolektyvizacija. Tai radikaliausia priemonė ùkininkams likviduoti. Ją sovietai ėmė sparčiu tempu vartoti nuo 1948 m. pradžios. Kompartijos CK sekretoriaus Sniečkaus pranešimu 1949 m. vasario 6 d. Lietuvos kompartijos suvažiavime Vilniuje, 1948 metų pradžioje buvo tik 20 kolchozų, metų pabaigoje 524, o kompartijos suvažiavimo dienai turėję bùti jau 926. 1949 m. liepos mėn. kolchozų skaičius pakilo iki 4.000. Pagal sovietinio ministerio pirmininko M. Gedvilos pranešimą trečdalis visų ùkių esą

sujungti į kolchozus.

Tokiu būdu per trumpą laiką, per pirmuosius šešis mėnesius 1948 m. apie 100.000 lietuvių, tarp kurių 70 procentų moterys, vaikai ir seneliai buvo aukos genocido, Sovietų Sąjungos vykdomo Lietuvoje ir nukreipto daugiausia prieš ūkininkus. Šitas persekiojimas savo viršūnę pasiekė 1948 m. gegužės 22 dienos masinėje deportacijoje.

Naujos deportacijos buvo įvykdytos 1949 m. kovo ir birželio mėn. Tuo tarpu tik apytikriai galima apskaičiuoti šios operacijos padarinius: aukų skaitoma apie 120.000. Ši deportacija Sovietų Sąjungos vykdomo Lietuvoje gyventojų naikinimo aukų skaičių pakėlė iki 520.000. (Tas skaičius apima laikotarpį nuo Sovietų Sąjungos įvykdytos okupacijos pradžios ligi 1949 m. vidurio). Nacių okupacija Lietuvai atsiėjo apie 300.000. Taigi Lietuva yra netekusi apie: 820.000 arba 25-30 procentų autochtoninių savo gyventojų; kunigų sunaikinta 60 procentų.

Jei tokio procento būtų netekusi Prancūzija, Didžioji Britanija ar Jungtinės Amerikos Valstybės, tai toks procentas jiems reikštų 10.000.000, 10.000.000 ir 40.000.000 gyventojų netekimą. Tačiau mažai tautai netekti atitinkamo procento yra didesnis nuostolis negu tokio pat procento netekimas didelei tautai.

M a m a , d u o n e l ė s !

Po Dalino, Nikolskio, Kravčenko veikalų nėra reikalo čia dėstyti apie Sovietų metodus išnaudoti žmonėms darbo vergų stovyklose. Tie patys metodai taikomi ir deportuotiesiems iš Baltijos kraštų. Rezultatai baisūs.

Deportuotieji lietuviai yra skirstomi keliomis kategorijomis:

1. Kaliniai, pasmerkti ilgiems metams,
2. Kaliniai, deportuoti keleriems metams,
3. Deportuotieji, kuriems kaltinimai iškelti jau kelionėje į jų paskyrimo vietą,
4. Deportuotieji, kurie nieku nebuvo kaltinami:
   a) kurie buvo pasirašę "savanoriškai" vykstą į Rusiją,
   b) kurie to nepasirašė.

Deportuotieji išskirstomi po įvairias stovyklas pagal tas kategorijas. Blogiausia tiems, kurie negali gauti nė siuntinių, nei laiškų. Visi išveztieji nuo 15 iki 80 metų, vyrai ir moterys, turi dirbti. Nėščios moterys turi dirbti iki pat gimdymo.

Ligi pasiekia darbo vietas, deportuotieji turi eiti pėsti po dešimt kilometrų ir daugiau. Atlyginimo ir maisto normos dydis priklauso nuo darbo normos atlikimo. Deportuotieji uždirba mėnesiui apie 300 rublių, už kuriuos jie gali gauti kelis svarus duonos ir kibirą bulvių. Nei mėsos, nei riebalų negauna. Peralkę žmonės kapsto atmatų krūvas, ieškodami maisto liekanų nuo administracijos. Ten rastus kaulus sutrupina ir verdasi iš jų sriubą. Žolė stovyklos kieme ištisai nurankiota maistui. Bado mirties tragediją atvaizduoja F.N., vienas deportuotasis 1946 m. gruodžio 4 d.:

- Užėjo žiema; jos labai bijausi... Neverta būtų gyventi, jeigu neturėtume vilties greitai sugrįžti... Kartais desperacija pasiekia paskutinę ribą, kad noris nusižudyti. Baisu girdėti

Kastyčio (F.N. mažas sùnus) šauksmą naktį "Mama, duonelės." PO valandėlės jis vėl užmiega. Bet tik ateinantiems pietums jis gaus gabaliuką duonos. Duonos normą, kurią gaunam, suvalgom vienu kartu... Bulvės yra vienintelis mùsų maistas. Už jų svarą mokam penkis rublius.

Deportuotiesiems buvo dar blogiau karo metu. Tada net duona buvo retenybė. Žmonės turėjo tenkintis sauja grùdų. J. Krikščiùnas, teisėjas, deportuotas iš Kauno 1941 m., ir jo nelaimės draugai mėgino plauti savo išmatas ir išsirinkti iš jų grùdus, kurie dar nebuvo suvirškinti. Dabar žinia, kad minėtas Krikščiùnas yra miręs.

Deportuotieji yra sugrùsti į medinius barakus, kuriuose vienam asmeniui skirta 1,5 kvadr. metro ploto. Skardinės statinaitės atstoja krosnis ir saugoja žmones nuo sušalimo. Šaltis čia pasiekia iki 65 laipsnių žemiau nuliaus.

Sanitarinės ir medicinos pagalbos jokios. Vaistų jokių. Dėl to mirtingumas didelis. Mirtis kiekvienam deportuotajam yra jo kančių galas. Didžiausia tragedija kùdikiams netekti motinos. Šiame rašte minėta Bujanauskienė tremties nepakėlė ilgiau kaip šešis mėnesius. Išbadėjusius našlaičius reikėjo jėga atitraukti nuo motinos kapo prie barako, nes jie nesidavė įkalbami eiti į vidų.

Kokiu smarkiu procentu deportuotieji žùsta, iliustruoja likimas Daugų valsčiaus deportuotųjų, vieno iš valsčių, apie kuriuos turim davinius. Iš 131 ištremto 1944-46 m. likimas buvo žinomas 1947 m. toks:

TRUNCE Zigmas, 36 metų, miręs 1947.1.6.
TRUNCIENE Petrė, 66 m., miręs 1947.4.1.
PETRAUSKAS Kazys, 2 metų, miręs 1946.3.19.
DIRSE Feliksas, 31 m. miręs 1945.8.19.
VELIČKA Petras, 9 metų, miręs 1946.5.29.
VELIČKAITE Maryté, 6 metų, miręs 1946.1.15.
DEGESYS Romualdas, 70 metų, miręs 1948.2.18.
KASIULEVIČIUS Adomas, 78 metų, miręs 1945.7.17.
MILIUVIENE Katrė, 80 metų, miręs 1945.7.
KAMANDULIENE URšulė, miręs 1946.2.18.
KAMANDULIS Martynas, 78 metų, miręs 1946.2.
MIKAILIONIS Juozas, 51 metų, miręs 1946.2.20.
TURKSAS Benediktas, 78 metų, miręs 1946.
REMEIKA Juozas, 26 metų, miręs 1946.7.10.
PRANCKUS Juozas, miręs 1946.4.17.
ŠMIGELSKAS Antanas, 75 metų, miręs 1946.
ŠMIGELSKIENE Petra, 73 metų, miręs 1946.
LEPEŠKA Jonas, 39 metų, miręs 1945.10.29.
ČERNIAUSKAS Jonas, 34 metų, miręs 1945.3.16.
ČAPLIKAS Jonas, 36 metų, miręs 1945.11.12.
ALEKSIUNAS Vincas, 23 metų, miręs 1945.3.29.
RUKŠTELIS Jonas, 42 metų, miręs 1945.2.14.
ŠERPENSKAS Viktoras, miręs 1944.12.10.
GIEDRAITIS, Jonas, miręs 1944.7.16.

Šių žmonių mirtis yra nustatyta pranešimais. Daug daugiau yra mirusių, kurių pavardės tuo tarpu dar nepraneštos. Deportaci-

jomis Sovietų Sąjungos vyriausybė siekia dviejų tikslų: pirmas, deportuotuosius bioligiškai sunaikinti; antras, prieš sunaikinant išnaudoti deportuotųjų darbo jėgą. Pagrindinis tikslas - biologinis sunaikinimas. Yra užregistruoti 3 atsitikimai, kai MVD pareigùnai stovyklų barakus, kuriuose miegojo šimtai "pavojingųjų" kalinių, vidurnaktį padegė. Tik nedaugeliui kalinių pavyko išgelbėti savo gyvybę.

Iš šių duomenų, įteiktų JTO, matyti, kokį nusikaltimą sovietai yra padarę, bùtent, tautžudystę. Ateis laikas, kad tarptautinis teismas posėdžiaus ne Nürnberge o Maskvoj, ateis ir čia diena rùsčio ir teisybės.

--..ooOOOoo..--

J e a n M a u c l è r e

DIDIS LIETUVOS GARSINTOJAS PRANCUZIJOJ

V i r š 2 0 0 s t r a i p s n i ų i r d e v y n i t o m a i k n y g ų a p i e L i e t u v ą !

P r a n a s Ž a i d y s

Pastaruoju laiku Prancùzijos katalikų dienraštis "La Croix" atspaudė visą eilę straipsnių apie katalikų Eklezijos bùklę dabartinėj sovietinėj Lietuvoj. Straipsniai paruošti žinomo prancùzų rašytojo J e a n M a u c l è r e , kurio vardas dabartinėj prancùzų literatùroj dažnai yra minimas. Jo romanai yra skaitomi ne tiktai Prancùzijoj, bet ir Belgijoj bei kituose kraštuose. Jo straipsniai, reportažai apie svetimus kraštus yra susilaukę didelio pasisekimo. Vien jo romano "Le Drame du Chateau Noir" išparduota 60.000 egzempliorių.

Jean Mauclère yra vienas tų žmonių, kurie daug pasitarnavo Lietuvai. Labai užpelnytai jisai turi Lietuvos Gedimino ordeną, kuriuo didžiuojasi ir dabar nenuilstamai rašydamas apie Lietuvą. "Gimtoji Šalis", Belgijos lietuvių laikraštis, gyvendamas Prancùzijos pašonėj ir drįso kreiptis į garbųjį Lietuvos bičiulį su prašymu atsakyti į keletą klausimų.

- Mums yra žinoma, kad Jùs gerai pažįstate Lietuvą. Norėtume žinoti kokiomis aplinkybėmis teko Jums lankytis Lietuvoj?

- 1925 m. Lietuvos ministeris Paryžiuje p. Lubicz-Milašius pakvietė mane savo vyriausybės vardu pabùvoti Lietuvoj du ménesiu. Po to pobùvio paskelbiau didžiojoj prancùzų spaudoj apie 200 straipsnių apie Lietuvą. 1930 m. grįžęs dar kartą į Didžiųjų Kunigaikščių kraštą tokio pat pobùdžio kelionei vėl paskelbiau prancùzų spaudoj labai didelį skaičių studijų apie Lietuvą.

- Lietuviams tremtiniams įdomu bùtų patirti kokie įspùdžiai pasiliko iš anų kelionių po Lietuvą?

- Giliausią įspùdį paliko man jaudinąs kontaktas su aktyvia, dirbančia tauta, beskubančia su nuostabiu supratimu pasivyti bai-

sų atsilikimą pramonėj ir socijalinėj srity dėl blogo carų valdymo iki nepriklausomybės atgavimo 1918 m.

- Mano tautiečiai yra girdėję apie Jùsų leidinius. Norėtume žinoti tiksliau, kokius leidinius esate paskelbę apie Lietuvą?

- Esu atspaudinęs sekančius leidinius:
"Sous le Ciel pale de Lithuanie" (Po blankiu Lietuvos dangumi) - reportažas, premijuotas prancùzų akademijos. "La fille du Haff" (Kuršių dukté) - romanas. "Le drame du Chateau - Noir" (Juodojo dvaro drama) - romanas, kurio parduota 60.000 egzempliorių. "Le pays du Chevalier blanc" (Baltojo riterio šalis) - istoriné apybraiža. "Gens et routes de Lithuanie (Lietuvos žmonės ir keliai) - reportažas, premijuotas Prekybos ir Geografijos Draugijos. "L'Agent 478" - romanas. "Panorama de la Litterature Lithuanienne" - premijuota prancùzų akademijos. "Le Rayonnement de la France en Lithuanie" (Prancùzijos spinduliavimas Lietuvoj) - istoriné studija. "Contes Lithuaniens" (Lietuvių pasakos) - tautosakos apybraiža. Susilaukė 4 laidų su 22 tùkstančiais egzempliorių. Viso - 9 tomai.

- Ar turėjote progos pažinti lietuvių literatùrą? Kuriuos lietuvių rašytojus teko susitikti?

- Jau 1912 m. pirmą kartą Prancùzijoj išverčiau iš vokiečių kalbos lietuvių Dainas, kurias atspaudė "France Illustrée".

Lietuvoje teko pažinti ir vertinti pagal didelius nuopelnus: Monsinjorą Dambrauską, Mons. Tumą, Mons. Viskontą, Mons. Prapuolenį, Dr. Basanavičių, P. Šalkauskį, P. Krévę-Mickevičių ir kt.

- Esate aplankę ne vieną kraštą. Kaip vertinate lietuvių meną bei kultùrą?

- Jis vertingas kaip nuoširdi ir tuo bùdu patraukli išraiška tiesios bei atviros tautos, išlikusios kaikuriais atžvilgiais jauna ir kuriai svarbu nesiduot įveliamai į sofizmus, kuriuose prasmenga kaikurios perdėtai subrendusios civilizacijos.

- Ar yra įmanoma išsaugoti ir išugdyti tautinę kultùrą tremtyje? Ar néra ji pasmerkta išnykti?

- Nors néra lengva, tačiau įmanoma išsaugoti tautinę kultùrą tremtyje. Reikia ypač sveikinti tautas, kurios turi drąsos atsidėti šiam šventam uždaviniui. Vieta, kurią užima tauta žemėlapy, realios reikšmės požiùriu dažnai téra apgaulus rodiklis; tauta gyvena savo vaikų širdyse ir ji prisikelia per jų sielą, kai ši pastaroji turi jėgos pakelti sunkiausius bandymus.

- Ar vertinate lietuvių pastangas išlaikyti savo tautinį karakterį ir kultùrą? Ar tai néra savos rùšies "donkichotizmas"?

- Baltijos tautų pastangos, ypač lietuvių, išlaikyti vieningoje tautoje savo žmones, šiuo metu išsklaidytus tremties žeméje, - vertos ne tik pagarbos, bet ir visų nuostabos. Reikėtų apgailestauti tuos žmones, kurie drįstų laikyti "donkichotizmu" Baltijos tautų valingą užsispyrimą, tautų, kurios ištiestom rankom neša per pasaulį savo tévynę, bandymuose panertą. Tauta randa savo nepažeidžiamą pilį ne tiek savo senolių žeméje, kiek savo sùnų sieloje.

- Kokį svarbiausią uždavinį skirtumėt lietuviams tremtiniams šiuo metu?

- Svarbiausias jų uždavinys ir visų švenčiausias yra: išlai-

kyti gimtosios kalbos gyvybingumą. Tai niekad nesenstanti pavergtųjų pareiga; jos ištikimas saugojimas juos sieja su senoliais, ji yra pirmoji sąlyga, kuri įgalins sūnus pakelti žibintą, iškritusį iš tėvų rankų. Kaip lietuviai kad atsimena, pereitam šimtmety jie išgelbėjo savo tautą ir savo tėvynę, kai Muravjovas Korikas, caro Nikalojaus I bernas, gyrėsi sunaikinsiąs ir vieną ir kitą per keturiasdešimt metų.

- Kokių vilčių turite dėl Lietuvos ir apskritai Europos ateities?

- Kultūringų tautų, taigi ir lietuvių, ateitis šiuo metu yra tamsi, bet ne bevilté. Ji būtų tokia, jei tautos pasiduotų nevilčiai. Patirtis daug kartų parodė, kad didelės politinės katastrofos netrunka begalo. Yra tad pagrindo tikėtis, kad vieną dieną, gal jau ir netolimą, bus pasiekta sutvarkymo, kurio šiandieną dar negalima pramatyti, grąžinančio kiekvienam tvirtoj taikoj savą vietą po saule.

--..ooOOOoo..--

LIETUVOS TILTO ATSIMINIMAI

V. Kudirka

Tik dar niekad taip nebuvo su tuo pasieniu, kaip šįmet. Sutrauké tokią daugybę pasieninių sargų, kad jau nesutelpa linijoje, ir dėl to, tur būt, bėga į Prūsų pusę. Štai neseniai pabėgo du, Vyresnysis, patyręs, kur jie yra, nujojo prikalbinėt, kad grįžtų. Kur tau grįš! Jau né kalbėt maskoliškai nenori. Trečiąjį pabėgėlį draugai pagavo jau anoje puséje ir už kojų pervilko per upę. Būtų prigėręs vargšas, jeigu nebūtų pasiskubinę vilkt: bijojo, mat, kad nesugriebtų jų prūsai savo puséje.

Į pagelbą sargyba gavo mokytus šunis. Šunys, karininkai ir prasti žvalgai (pasienio sargai) išvien gaudo kontrabandą. Smagi bendrysté.

Likite sveiki, rapukai! Lik sveikas, šieneli! Į sveikatą žvalgams ir jų arkliams! Kitąsyk žvalgų dar buvo mažiau, o pasieniai ūkininkai ne viską iš laukų suvalydavo, o dabar kas bus? O kas bus? Vogs dar daugiau ir drąsiau daužys šautuvų buožėmis tuos, kurie pasikėsins gint savo turtą. Kad maskolius vagia, - anot vienos žydelkos, - tai tam jis maskolius, bet ko jis dar muša?

Užgyné vyrams ir merginoms paupiais dainuot, pabaigus darbą - sako, negirdėt kontrabandos.

Galėtum manyt, kad iš tikrųjų rūpi kontrabandos neperleidimas per sieną, kad jau nepereis né plona adata. O čia ne. Juk jeigu rūpėtų tikros kontrabandos neperleidimas, tai toks žvalgų vyresnysis nebūtų galėjęs vidudienyje pergabent iš Prūsų pusės kelių metrų aukščio palmės. Kitas vyresnysis nebūtų galėjęs, taipgi vidudienyje, persigabent siuvamosios mašinos su geležinėmis kojomis. Negalėtų gaut iš Prūsų gelumbės karininkai, žvalgai ir t. t.

Girdėjau šnekant, kad pasieniniai karininkai turi teisę ne tik gaudyt kontrabandą, bet ir jagabent. Gali gabent ne tik patys, bet ir jų pačios, vaikai, giminės iki ketvirtai kartai iš tėvo pusės ir iki trečiai iš motinos pusės. Vis dėlto tai yra papiktinimas tos tiesos nežinantiesiems. Kiekvienam gali ateit į galvą kad ir tokia mintis: jeigu tu, bičiuli, būdamas pasienio archangelu, taip begėdiškai velki kontrabandą, tai juk man ta nuodėmė labiau pritinka. Ko man neleidi vilkt? Tu paimi vienu sykiu už kelias dešimtis rublių, ir tau niekas nieko nesako. O tegul koks žmogelis paims kartūno už pusrublį, tai liepi jį pagaut, suduot į sprandą daugiau, nekaip už dešimtį rublių, ir dar sumokėt pabaudą. Kur gi tavo gėda? Tiesa, patarlė sako: jeigu maskolius turėtų gėdą, tai nebūtų maskolius.

O čia, matote, koks dalykas. Padaugintai sargybai įsakyta ypatingai gaudyti lietuviškus laikraščius ir knygas. Žvalgai nežino, kas tai yra laikraščiai ir knygos, tad jiems tiesiog liepta "lovit bumagu" - (gaudyt popierių). Tiesa, pamenu, nei prie palmės, nei prie siuvamosios mašinos popieriaus nebuvo. Jeigu turi gaudyt ypatingai tik popierių, tai žinoma, tikroji kontrabanda, neypatingai prižiūrima, lieka užpakalyje. Štai kaip.

Jau ko ko, o dėl popieriaus tai imasi smarkiai. Tik sutems jau, ir girdi: pykšt... pokšt... pykšt... pokšt... pokšt... Pykšt pokšt - gandą duoda, kad popierių neša. Tuojau lapatai, lapatai, lapatai, lapatai - lekia strimagalviais raiteliai su karininku pryšakyje į pagelbą. Kai užléks ant manęs, tai toks dundėjimas, tokia perkūnija, kad né žmogui negali apsakyt. Dabar jau apsipratau, nes laksto beveik kas naktį, bet iš pradžių buvo baisu: tik pykšt, ir aš jau, būdavo, pradedu drebėt...

Tai nakčia. O dieną eina žvalgai su karininku ir krato visų pasieninių ūkininkų namus. Kas jiems, dykaduoniams, galvoj, kad trukdo darbininkus žmones? Kitą naktį ir kitą dieną vėl tas pat. Iš tikro, neduoda žmonėms nei dirbt, nei miegot. Bet popieriaus nesugriebia nei gaudydami nei kratydami. Tas dalykas labai įpykino pasieninius karininkus, ir vienas iš jų, Baronas Rylosujevas, davė karininko žodį, kad popierių išgaudysiąs. Dienų dienomis, jeigu neišeidavo į Prūsus parsinešt kontrabandos, vaikštinėjo po miestą, susikišęs užpakalyje rankas į rankoves ir, rodos, né kam ko. O tuo tarpu stebi. Teišmeta tik lietuvis popiergalį ar papiroso nuorūką, ir Baronas Rylosujevas jau lenkiasi prie žemės. Nors jisai pats nelabai numanė, koks tas popierius, kurį reikia gaudyti, betgi papirosų nuorūkų neimdavo. Trumpu laiku taip išvalė visus miesto užkaborius nuo įvairių - pridursiu, labai neištikimų - popiergalių, kad tokio švarumo pasiekt nepasisekė né vienam sanitariniam komitetui choleros metu.

Pamaté kartą - išeina iš gydytojo lietuvio žmogus su laiškeliu rankoje. Paskui tą išeina kitas taipgi su laiškeliu. Trečias irgi. Sužaibavo karininko galvoje mintis: tas gydytojas, tur būt, turi labai daug popieriaus, jeigu jis net ir žmonėms dalija. Tuoj nubėgo pas savo vyresnįjį majorą, labai maskoliškos sąžinės žmogų, ir viską išpasakojo. Nuspręsta iškratyt gydytojo namus. Rytojaus dieną anksti apsupo namus žvalgai, pats Baronas Rylosujevas suėmė gydytoją toli nuo namų, parvažiuojantį nuo ligonio, ir prasidėjo kratymas.

(Bus daugiau)

TIKEJIMAS RUSIJOJE

Iš gen. W. Bedell-Smith atsiminimų

Rusų Stačiatikių Eklezija Žiūri Kremliui į akis

Vokiečiams užpuolus Rusiją, Stačiatikių ir Arménų eklezijos gavo didesnę tikėjimo laisvę, matomai, kad įtiktų Sovietų tautai, ir kad duotų galimybės Vakarams parodyti daugiau geros valios, santykiaujant su komunistine Rusija, kurios adresu religinėje srityje buvo daug nemalonių dalykų pripasakota.

1942 m. Maskvos Stačiatikių Patriarkatas gavo leidimą bei vyriausybės bendradarbiavimą išleisti knygą "Tiesa apie religiją", kurioje pabrėžiama rusų gera valia ir paneigiama Eklezijos bei dvasiškijos persekiojimas.

1943 m. Patrijarkatui duodama dar didesné veikimo laisvé, ir kai 1945 m. sausio mén. Leningrado Metropolitas Aleksijus tapo pakeltas patrijarku, buvo tam tikras sujudimas religiniame sovietų gyvenime.

Ši nuolaidi laikysena nepartiečių atžvilgiu reikalavo savo išaiškinimo, nežiūrint fakto, kad religijos laisvé yra įstatymo leista. Šį išaiškinimą mums duoda Vikt. Kravčenko savo knygoje "Aš pasirinkau laisvę", kurioje jis rašo: "Mùsų nauja politika religijos atžvilgiu turi pakirsti priešsovietizmą katalikų, liuteronų bei kitų religinių bendruomenių propagandą. Mes turime tuo gauti galimybés priartinti prie savęs kitų kraštų stačiatikių eklezijos ir iš Maskvos padaryti "Trečiąją Romą"... Nereikia baimintis dél jaunosios kartos likimo, kuri galėtų bùti religijos paliesta. Kiekvienam yra aišku, kad jaunuolis su religiniais palinkimais negalés pasiekti gražios ateities. Komsomolai bus stipresni už kunigus".

Rusų Stačiatikių Ekl ija žiùri Kremliui į akis ir turi privilegijuotą poziciją katalikų ir žydų atžvilgiu, kurie nesivadovauja Kremliaus nurodymais. Rusų kova prieš Sijonizmą ir Kosmopolitizmą yra pokarinis reiškinys ir yra laikoma antisemitizmo išdava, kuris visad glùdėjo Rusijoje. Nežiùrint to, Politbiuro narys Kaganovičius ir Sovietų rašytojas bei propagandistas Ilja Ehrenburg'as yra gryni žydai.

Maskva su savo 4 ar 7 milijonais gyventojų teturėjo 1948 m. tik 30 bažnyčių; taigi kiekvienai bažnyčiai, paémus mažiausią gyventojų skaičių, tenka aptarnauti 130.000 gyventojų.

Iš šių 30 bažnyčių 25 yra stačiatikių, viena sentikių katedra, viena žydų synagoga ir viena katalikų koplyčia.

Komsomolas negali bùti tikintis

Jaunuolis gali tik tada bùti komsomolas, kai jis yra išsilaisvinęs iš religinio jausmo.

Kaikurie rusų dvasiškiai suprato raidiškai religinę laisvę ir pradėjo veikimą tarp jaunimo. Tai buvo priežastis paskelbti "Jaunajame Bolševike" 1947 m. laišką, kuris buvo gautas iš komso-

molo Fedoro Garkovenko; jame jis aprašo vieno kunigo apsilankymą jo namuose, kurs jį norėjo laimėti tikėjimui. Po pasikalbėjimo, rašė jaunasis Fedoras, likau prie seno savo įsitikinimo. Sakiau kunigui, kad esu komsomolas, ir kad nenoriu eiti tikėjimo keliu. Baigdamas jis prašė leidėjo parašyti straipsnį apie tikėjimo ir mokslo nesuderinamumą. Leidėjas parašė pageidautą straipsnį, bet kaip griežtas jis buvo ir pasmerkiąs tikėjimą, visai nepatenkino Kremliaus ponų. Laikraštyje "Komsomolskaja Pravda" gavo per nagus "Jaunojo bolševiko" leidėjas, nes jis išleidęs straipsnį apie komsomolo laikysenę religijos atžvilgiu, kurs yra politiškai kenksmingas ir teoretiškai nepriimtinas. Aukléjimo metodais, sako "Komsomolskaja Pravda" negalima išnaikinti religinio jausmo pas jaunuolius. Vien tik religinio praktikavimo uždraudimas tam yra pajėgus.

Visa gerai apžvelgus matyti, kad rusų tikintieji visada atsilaiké prieš Kremliaus kontrolę ir dar dabar atsilaiko. Išlaikymas nepriklausomo dvasinio gyvenimo yra vienas iš svarbiausių ir paslaptingiausių dalykų, kurie iš tikrųjų vyksta Rusijoje.

Verté A. P.
iš "Het Volk" - Ons Zondagsblad"
1949.XI.26

--..ooOOOoo..--

E u r o p o s v i e n y b é

ANGLIJA IR SCHUMANO PLANAS

P a u l i u s R .

Kaip koks sprogstamasis sviedinys krito Schumano planas į diplomatinių popierių ir aktų krùvas. Jis išdraiké, sumaišé, kas ligšiol buvo pramatyta.

Amerikiečiai paskelbé Marshall'o planą. Nieko nuostabaus - jie juk "storiausieji" iš visų didžiųjų. Dabargi prancùzai išlindo su savo planu. Tai nustebino pasaulį, o už vis labiausiai - anglus. Jie buvo įpratę iš anksto priimti projektus, juos nuodugniai apsvarstyti ir pasisakyti, ar jiems patinka, ar ne. Šį kartą niekas nieko nesaké, ir jau skelbiamas pasaulinis Schumano planas: išvien sujungti Prancùzijos ir Vokietijos anglies ir plieno pramonę.

K a i p r e a g a v o į t a i A n g l i j a ? - Iš pradžių tylėjo. Matyt, nepatiko, kam prancùzai užlindo už akių. Po 48 valandų dienraščiuose pasirodé ilgi straipsniai, girią Schumaną ir jo idéją. Sakoma, kad darbo partija lyg nepatenkinta, o konservatyvieji laikosi rezervuotai, tik liberalai šokinéja iš džiaugsmo (bepigu jiems, nes jie neneša jokios atsakomybés prieš valstybę). Tačiau tikrové kur kas painesné.

P u s i a u s v y r o s p o l i t i k a . - Kai Europos žemyne pradedama grupuotis, salose esąs anglas instinktyviai pasijunta nesaugus. Jam vaidenasi Karoliai Didieji, Napoleonas, Hitle-

ris, ir jis mato save užsidarantį ir besiruošiantį gynimuisi. Dar nesaugiau, kai jį kviečia prisidėti ir padėti ten, kur kiti vairuoja.

Betgi šiandie užtiksi visose anglų partijose žmonių,kurie daugiau kreipia dėmesį į būsimus, kaip į kadaise buvusius pavojus. Tie mato reikalą pereiti prie naujos pusiausvyros politikos. Toji pusiausvyra dabar turinti būti ne Vokietijos nuo Prancūzijos atskyrime, bet abiejų į tą pačią svarstyklių lėkštę sudėjime. nes tik tokiu būdu pavyks atsverti Rusijos svorį. Prancūzija su Vokietija kartu pagamina 230 mil. tonų akmens anglių, o Rusija su savo setelitais tepasiekia vos 185 mil. tonų. Prie to dar prisideda didelė psichologinė bei strateginė Schumano plano reikšmė: jei Prancūzija dalimi išsižada savo ūkinio savistovumo, tą pat turės padaryti ir Vokietija. Tokiu būdu Vokietija neišvengiamai turės įsitraukti į Vakarų likimą ir nebegalės prieš juos sukilti.

K o n s e r v a t y v i e j i . - Jie primena, kad Schuman'o planas - tai senos Churchil'io idėjos, siekiančios Prancūzijos su Vokietija suartinimo, tikrove pavertimas. Jie taip pat pripažįsta, kad šis planas gal būt šiek tiek paremtų jų pačių ekonominį gyvenimą. Bet jie dar nežino kaip visa tai atsilieps į jų pačių stambiąją pramonę. Kaip nacionalistai - jie laiko save Britų Imperijos idėjos vykdytojais, nenori taip lengvai duotis pažeidžiami tautiniame savistovume, kurio dalį reikėtų paaukoti, norint su kitais išvien eiti.

Pati britų pramonė, anksčiau mažai telinkusi susidėti su Europos žemyno pramone, šiandien stovi prieš pasirinkimą; arba tam tikra tarptautiné kontrolė, arba valstybės kontrolė. Be abejo daugelis pramoninkų stos visomis jėgomis už Schumano planą, kad tuo išsisuktų iš pramonės suvalstybinimo.

D a r b o p a r t i j a . - Labour-Party daug didesnėje bėdoje. Kaip socijalistai, jie nuo seno siekia stambiosios pramonės sutarptautinimo. Pagal juos kiekviena valstybė turėtų pavesti savo pramonę tarptautinei kontrolei. Žinoma, ne kas kitas, o patys socijalistai turėtų tai kontrolei vadovauti. Schuman'o planas, tiesa, pramato tokią kontrolę, bet šiuo atveju socijalistams tektų susidėti su liberalais, didžiausiais socijalistinių idėjų priešininkais. Toks ėjimas išvien su liberalais reikštų socijalizmo, kaip tarptautinio idealo, išsižadėjimą. Jiems būtų nepakenčiama pavesti svarbiausius pramonės centrus kažkokiai tarptautinei įstaigai, kurioje socijalistai teturėtų tik mažumą. Tai reikštų Angliją "užkresti liberalizmu". Jean Monnet, Schuman'o plano išryškintojas, užtikrino, kad šiuo planu jokiu būdu nebus paliesta Anglijos socijalinė įstatimdavystė. Tuo pačiu minėtasis Monnet galėjo pabrėžti, jog išnyktų nemaloni konkurencija tarp Esseno - Dortmundo prieš Sheffield ir Burmingham, nes įvykdžius šį planą išsilygintų ir atlyginimai bei prekių kainos, kurių skirtumas šiandien išeina Anglijos nenaudai.

E u r o p o s a t g i m i m a s . - Visų tų siekimų ir vilčių akivaizdoje užsienių reikalų ministeris Bevinas turėtų jaustis kaip koks burtininkas. Jis pirmas skelbė ir platino Vakarų Sąjungos idėją. Dabar belieka tą idėją atpažinti ir prie jos prisidėti.

Anksčiau Anglija gal tikėjosi, kad Europos Sąjunga įsijungs į dar platesnę Atlanto sąjungą, kurioje ji su J.A. Valstybėmis turėtų vadovaujamas roles. Dabar išėjo kitaip. Atlanto paktas ir Europos ekonominė organizacija tapo vienas nuo kito atskiri dalykai. Prie Schuman'o plano gali prisidėti ir Švedija su Šveicarija, kurios nenori imtis jokių karinių įsipareigojimų. Nors šis planas daug priklauso nuo dolerių galios, tačiau jis neverčia prisidėti prie kokios nors karinės sąjungos.

"Schumano planas išgelbėjo Europą nuo paskendimo, kuris jį būtų neužilgo ištikęs" - užbaigia savo straipsnį Michel Clerc (Weltwoche Nr. 863), kurio mintys čia buvo panaudotos.

Visdėlto baigiant reikia pridurti, kad Schuman'o plano įvykdymas nebus lengvas dalykas. Matėme, pav., kaip sunkiai vyksta ekonominė vienybė Benelux'o kraštuose, kur ligšiol, palyginti, nedaug tepasiekta. Kiekvieno krašto skirtumai yra tokie dideli, kad jų suvienodinimas gali eiti tiktai vėžlio žingsniu. Pirmoji "katastrofa" Schuman'o planui atėjo gana nelauktai iš Anglijos pusės, kuri atsisakė prisidėti prie siūlomo plano. Kad ir nėra tai visiškas durų užtrenkimas, vis dėlto smūgis pačioj pradžioj. Paryžiaus derybos, kurios prasidės be Anglijos, parodys kokio likimo susilauks garsusis Schuman'o planas.

--..ooOOOoo..--

Gen. V. Grigaliūnas - Glovackis

L A I Š K A S I Š K O L U M B I J O S

Brangusis Redaktoriau,

Gyvename mes čia kaip pelės po šluotą, žiūrim, kad mumis kas neiššluotų. Nedaug mūsų čia esama, bene 60-70 ir tie išsiblaškę po apylinkę. Žinoma, centre, mieste gyvena dauguma, ar bent šeima, kuri turi mokslo amžiaus vaikų tai volens nolens turi gyventi mieste. Mokyklinio amžiaus mergaitės čia lanko Colegio de Maria Auxiliadora (seselių Saleziečių gimnaziją), o berniukai, Misionierių išlaikomą ir vedamą mokyklą. Mano laiškas tilpusis "G.Š." 3 Nr. (15.2:50)sukėlė čia didelę audrą, mat, dėl nepadėtų kur reikia kabliukų-kablelių, pasidaré nevisai aiškios mintys, be to, likau užpultas kad nepaminėjau, kiek čia gerai įsitaisė, bet pasistengsiu papildyti. Čia geriausiai įsitaisė du veterinoriai, visai gerai trys inžinieriai - mechanikai - technologai , vienas agronomas, vienas veterinarijos feldšeris ir geras ūkininkas; gerai įsitaisė mano sūnus, ūkio dalykų chemikas, vienas, tiesiog pripuolamai per laimę, inžinierius statybininkas, nes čia statybininkai nemadoj, jiems paklausų nėra. Majoras Andriūnas įsitaisė žirgyne, Hypique Klube, nes jis dar Lietuvoje buvo jojimo apmokyme geriausias specas, baigęs atitinkamus kursus bei išėjęs atitinkamą mokslą užsieny. Dabar pusėtinai įsitaisė finkose (ūkiuose) p. Biknaitis, p. Paukštis, p. Jonaitis ir dantų klinikoje p. Totoraitis (dantų technikas) su ponia dantų gydytoja. Vienas statybininkas po kelerių mėnesių ir didelio vargo gavo vietą už porą šimtų pezų prie Univer-

siteto; kiti visi k.p. p. Venslauskis, p. Petrauskaité, p. Goštautas nors ir turi darbą, bet tik tokį, kurs vos duoda galimybę pragyventi, tačiau, kad galima būtų gyventi kiek plačiau, ar prašmatniau ar bent kiek sutaupyti, tai kaip tik to ir néra, tam neužteks gaunamų pajamų. Mano marti, nors gera muzikos mokytoja sédi be darbo, o fabrikan už 60 pesų (30 dol.) į mén. eiti nenori. Med. gyd. d-ras Prascevičius su 30 metų didele praktika gerai kalbąs ispaniškai, jau devintas ménuo be darbo ir dabar aiškiai jam pasaké, kad joks užsienietis medikas darbo čia negaus. Dar bedarbiais čia esame: p. inž. Narutavičius (kol kas nesveikas), aš ir p. Jankauskiené su dukra. Dar neseniai atvykęs p. Arminas, vargoninkas iš profesijos, Vokiet. buvęs gimnazijos mokytoju (muzikos), dar irgi vargsta ir skursta, kol pramoks kalbos bei įgaus pažintį: Čia be pažinties bei rekomendacijų gali būti geriausias specas - neįlisi.

Šeštoje gavénios savaitéje turéjome rekolekcijas tévo pranciškono Garbuko vedamos. Veik visi atliko metinę išpažintį: Verbų Sekmadienį éjo prie Dievo stalo. Bendrai visi krutame. Sudarėme P.L.B. Medellino Skyriaus Valdybą ir dabar manome prabilti į pasaulį, pareikšdami, kad dar gyvi ir gyventi norime ir tai ne betkaip, o laisvai ir nepriklausomai savo nuosavoje žeméje. Kitąkart aprašysiu Velykas ir Motinos Dieną, o gal ir dar ką.

--..ooOOOoo..--

MAŽOJI LIETUVA ŠAUKIASI

V i s a m P a s a u l y j e
i š b l a š k y t i
B r o l i a i L i e t u v i a i !

Mažoji Lietuva, kaipo nedaloma Lietuvos dalis, šiandien kenčia visos Lietuvos kančias; ji yra toje pačioje bolševizmo priespaudoje. Mùsų visų karštas noras, kad drauge su Didžiaja Lietuva būtų atvaduota ir Mažoji Lietuva. Atvadavimo darbas tegalimas visų lietuvių pastangomis. Mùsų sąlygos, kuriomis tas darbas vykdomas, yra itin sunkios, nes mùsų žmonés, netekę savo krašto, neturi galimybių né emigruoti, né susikurti čia didesnių savo tautinio gyvenimo židinių. Tad, Mažosios Lietuvos lietuvių likimas yra dar sunkesnis už Didžiosios Lietuvos lietuvių likimą, ir darbas lietuvybei išlaikyti reikalingas dar didesnių aukų.

Mažosios Lietuvos Taryba, atstovaudama, gindama ir kovodama už Mažosios Lietuvos išlaisvinimą ir Mažosios Lietuvos lietuvių išlaikymą Lietuvių Tautai, yra reikalinga ne tik didžių pastangų, bet ir lėšų.

Didžiosios Lietuvos išlaisvinimui vadovauja VLIKAS, gi Mažosios Lietuvos - Mažosios Lietuvos Taryba. Tautos Fondą administruoja VLIKAS. Nepavykus sudaryti bendro visos Lietuvos išlaisvinimo organo, nepavyksta susitarti ir dėl Tautos Fondo lėšų. Neabejodami gausią jų iš Tautos Fondo, atlikome visą eilę neatideliotinių ir būtinų tautai darbų ir įbridome į skolas. Turėdami

užbaigti šią nenormalią padėtį ir negalėdami atsisakyti nuo pat 1918 metų mūsų didžiausiomis aukomis vykdomo mažosios Lietuvos išlaisvinimo darbo ir Mažosios Lietuvos lietuvių išlaikymo, šaukiamės pagalbos, kreipdamiesi į mūsų tautos išeiviją ir tremtinius prašydami savo auka prisidėti kartu ir prie Mažosios Lietuvos išlaisvinimo ir lietuvybės išlaikymo Mažosios Lietuvos lietuvių tarpe.

Organizuojant birželio keturioliktąją - Genocido Dienos Minėjimą - būtina yra prisidėti prie v i s o s L i e t u v o s i š l a i s v i n i m o , v i s ų l i e t u v i ų t a u t y b ė s i š l a i k y m o ir skiriamų D i d ž i a j a m T i k s l u i lėšų dalį skirti ir Mažosios Lietuvos I š l a i s v i n i m o F o n d a n .

Apie išskirtąsias aukas Mažosios Lietuvos išlaisvinimo Fondan bei visais kitais Mažosios Lietuvos vajaus reikalais prašome nedelsiant pranešti Mažosios Lietuvos Tarybos Prezidiumo pirmininkui E. Simonaičiui, adresu: Mr. E. Simonaitis, Detmold, Oesterhausstr. 19, Germany.

Visa Lietuva už kiekvieną lietuvį -
visi lietuviai už vieną Lietuvą !

Tübingenas, 1950.5.15.

Mažosios Lietuvos Tarybos
P r e z i d i u m a s .

Red. prierašas. - Kiekvienas Lietuvos laisvinimo darbas yra vertas visų paramos. Mažosios Lietuvos organizacijos, turinčios specijalių uždavinių, yra remtinos visų lietuvių. Tačiau ten, kur eina reikalas apie v i s o s Lietuvos laisvinimą neturėtų būti nei Klaipėdos, nei Vilniaus, nei Suvalkų lietuvių. Regijoniniai reikalai neturėtų išeiti iš bendrojo Tėvynės fronto.

--..ooOOOoo..--

- Saulė leidžiasi už kalnų. Raudona, kaip kraujas. Altajuje mūsų žmonėmis trūksta vandens. Mes geriame alų, degtinę, kavą, spiauname į vandenį ir keikiame neįmanomą gyvenimą. Kazachstane trūksta duonos. Mums trūksta bananų ir gulbės pieno. Už Uralo šykštu drabužių ir gausu speigo. Žmonės miega ant šlapių šiaudų ir užsikloja savimi.

Br. Markaitis, S.J.

--..ooOOOoo..--

P A D E K A

Hensies-Pommeroeul Apylinkės lietuvių, ukrainiečių ir lenkų bendruomenėms, užjautusioms ir aukomis padėjusioms sunkioje vyro ligoje, reiškiu didelę padėką; ypatingai tautiečiui p. A. Ungaičiui už pasiaukojimą ir patarnavimą.

Agnietė Šeflerienė

DAS MUS

Statykime paminklą..

T. J. Ar.

Nors lietuviai neskaitlingi Belgijoje, tačiau yra keletas mirusių, kurie daugiau ar mažiau nusipelnė lietuvių bendruomenei, ir pagerbti kiekvienais metais vienur ir kitur statomi paminklai, renkamos aukos, atspausdinami paveikslėliai gyvam prisiminimui, pagarbai ir dėkingumui už nuopelnus Tautos labui.

Pirmasis betoninis antkapis buvo gausiomis lietuvių aukomis pastatytas a. a. Stasiui Girniui 1948 m. Lustin (prie Namur) sanatorijos kapinėse. Projektas ir pastatas labai gražiai pavyko. Mirus A. Burbai taip pat buvo renkamos aukos ir noréta 1949 m. pastatyti paminklą Louvain'e. Tais pat metais miré Aiseau St. Lašinskienė ir vyras savo pinigais pastaté jai antkapį. 1950 m. B. Dabulskis pastaté paminklėlį savo žuvusiam sūnui. R. Baŭkauskui Zwartberge, J. Romeikai Winterslage ir nelaisvėje mirusiems nieko nebuvo pastatyta. Dabar norima pastatyti antkapis B. Mažeikiui Fontaine - l'Eveque, kuris buvo automobilio suvažinėtas 1950.2.12. Apskaičiuojama, kad jo pastatymas gali kainuoti iki 7.000 fr. Tam tikslui tikimasi gauti jo atostogų pinigų apie 3.000, visus kitus tektų suaukoti.

Labai gražus ir girtinas dalykas rùpintis savo žuvusiais tremtiniais tautiečiais ir juos su tinkama pagarba prisiminti. Bet iš kur imti tuos tùkstančius, kai tuo tarpu mùsų néra nei tùkstančio dirbančių, išblaškytų visoje Belgijoje, ir tie nyksta? Paskutiné rinkliava, pravesta visoje Belgijoje davé tik 4.000 fr. kuriai susipratę tautiečiai iš idealizmo aukojo net dienos uždarbį. Nieko nebuvo girdéta nei skelbta, kaip pavyko paminklo statymas A. Burbai. Matyt, kad gana sunkiai. Kitiems net nebuvo apie tai pagalvota dėl didelių išlaidų. Jėzuitai savo ordino nariams paminklų nestato, klausydami Kristaus patarimo: Palikite mirusiems laidoti mirusius, bet stato gyviems-paminklus kitoniško stiliaus-gimnazijas, universitetus, bažnyčias; savo nariams kapinėse tik bendrą kryžių su marmurine lenta, kurioje įrašomi mirusių vardai, o kartais ir tos néra. Mums néra reikalo sekti jų pavyzdžiu, bet paminklų statyba susirùpinti reikétų, nes jų visiems pastatyti nepajėgiame, o mirusių turime ir turėsime.

Tat, ar ne geriausia bùtų Briusely, Louvain'e ar kitoje vietoje, kur yra palaidotas vienas kitas lietuvis, pastatyti vieną bendrą paminklą, ant kurio bùtų įrašoma mirusių pavardės. Tam geriausia tiktų Louvain'as, ant A. Burbos kapo, nes Louvain'e prie universiteto, visados buvo ir bus lietuvių, kurie galės aplankyti ir prižiùréti paminklą. Ten lengviau galėtų susirinkti ir visi lietuviai pagerbti savo mirusių brolių. Kas galės aplankyti Lustin sanatorijos arba Aiseau kapines, kur ilsis vieniši ir visų apleisti?

Statant bendrą paminklą, bùtų išvengta didelių išlaidų. Mirusių palikimas ir kitos pajamos galėtų bùti skiriamos paminklo

užlaikymui, įrašymo išlaidoms ir kitiems mirusių bei žuvusių pagerbimo reikalams.

S e k m i n i ų i š k i l a . - Sekminių proga Liége lietuviai surengė iškilą užmiestin, būtent, į Chévremont, kur yra garsi Marijos Šventovė, vienuolių karmelitų saugoma ir prižiūrima. Nežiūrint labai lietingo ryto, susidarė nemažas tautiečių būrys. Troleybusas greitai išlaipino visus Chévremont kalno papėdėj, iš kur teko visiems kilti "savom kalorijom". 12 val. dalyviai išklausė pamaldų, kurias laikė kun. Pr. Gaida. Po to visi susirinko bendrų pietų vietiniame restorane, kur vaišinosi smagioj nuotaikoj iki 16 val. Visi nuotaikingai trauké lietuviškas dainas, dalinosi įspūdžiais, alumi ir laikraščiais. Nuotaiką didino Trooz lietuviai, nepatingėję užlipti į kalną, ir trys Charleroi tautiečiai, atvykę net iš toli. 16 val. vėl visi susirinko bazilikoj, kur buvo atlaikytos gegužinės pamaldos ir suteiktas palaiminimas. Vakarop dalyviai nusileido pakalnėn ir tuo pačiu keliu grįžo į Liége.

P r i e g l a u d a D P s e n e l i a m s . - Tėvo dominikono Pire sąjūdis DP seneliams padėti steigia prieglaudą, kur bus priimta 20 senelių, neturinčių 65 m. amžiaus. Jie bus parinkti iš 1500 globotinių Austrijoj ir tai iš tokių, kurie neturi savo šeimos, vidutinės sveikatos, išbuvę stovyklose nuo 1945 m. Prieglaudos išlaikymui renkamos aukos. Tėvo Pire sąjūdis įsipareigoja tuos senelius globoti iki mirties. Vieno jų išlaikymas atsieis 1500 fr. ménesiui.

S i u n t i n i a i V o k i e t i j o n . - Siuntiniai Vokietijon priimami iki 5 kg. Patartina užrašyti ant siuntinėlių, jei tai dovanos, "envoi de bienfaisance" - "Liebesgabesendung". Tuo būdu išvengiama muito. Siunčiama ne paštu, o iš gelžkelio stočių.

K a n a d i e č i a i a t s i l i e p i a . - Belgijos PLB Valdyba paskelbė atsišaukimą Kanados lietuvių spaudoj emigracijos reikalu. Ikišiol gauti keturi atsiliepimai. Tikimasi, jų bus daugiau. Garantijų reikalu patartina "bombarduoti" savo pažįstamus Kanadoj.

I š p l a u k é į p i e t u s . - Birželio 5 d. išvyko Argentinon J. Sadauskas su šeima. Jo tenai laukia giminės. Trejus metus išvargęs požemiuose, giminių ir IRO padedamas, pagaliau atsisveikino su anglimis. P. Sadauskas buvo visą laiką veiklus Liet. Bendruomenės narys. Pastaruoju laiku buvo išrinktas Liége apyl. valdybon kultūrinių reikalų tvarkytoju, uoliai rūpinosi spaudos platinimu. Linkime p. Sadauskui laimingai įsikurti plačiojoj Argentinoj.

L i k v i d u o s I R O į s t a i g a s . - Nuo š. m. liepos 1 d. visos regijoninės IRO atstovybės uždaromos ir tarnautojai atleidžiami. IRO atstovybė lieka tiktai Briusely su gerokai

apkarpytu personalu: buvo 5o tarnautojų, pasilieka 15. Tremtiniai, ypač ligoniai, invalidai, susirùpinę ateitimi. Ligšiol negirdėti kas jais pasirùpins.

K n y g o s . - Belgijos PLB rùpesčiu buvo paskleista nemažas kiekis knygų tautiečių tarpe. Išvykus Argentinon J. Sadauskui knygų platinimu rùpinasi Mr. J. Burčikas, 77, Paire du Horloz, Tilleur - lez - Liége. Knygų platintojai apylinkėse prašomi paskubėt baigti knygų platinimą ir atsiskaityti, nes knygų leidyklos laukia sąskaitų apmokėjimo.

I š e j o L i e t u v o s I s t o r i j a . - Ilgai laukta "Lietuvos Istorija", redaguota A. Šapokos, pagaliau atspausdinta ir išsiuntinėjama prenumeratoriams. Veikalas yra labai didelis, turįs apie 700 psl. su žemėlapiais. Išleistas labai skoningai ir rùpestingai. Aplankas piešta V.K. Jonyno, viršeliai aptraukti žalia drobe. Atspausta ofretiniu bùdu 2500 egz. Dar nežinoma kokiomis sąlygomis veikalas bus platinamas.

R a š y k i t e l a i š k u s . - Venecuelos lietuviai kviečia "bombarduoti" laiškais Amerikos radiją, kad duotų lietuvišką valandėlę. Venecuelos ir kitų kraštų lietuviai jau pradėjo "bombardavimą" nuo bal. 15 d. Svarbu,kad daug laiškų ateitų į Amerikos radiją. Rašyti galima ir lietuviškai. Organizacijos prašomos rašyti kuria nors tarptautine kalba, pažymint, kad laisvame pasauly yra 1,5 mil., okupuotoj Lietuvoj 3,5 mil. lietuvių. Belgijos lietuviai kviečiami pradėt rašyt laiškus Amerikos radijui nuo š. m. birželio 18 d. šiuo adresu; Mr. Foy D. Kohler, Voice of America, New York 19 N.Y. Taip pat Amerikos kongresui: Appropriation Committee of the U.S.Congress Washington D.C. U.S.A.

B I R Ž E L I O 1 8 D . V I S I Į L I Ė G E !
Tą dieną Belgijos PLB Centro ir Liége Apyl. Valdybos rengia platų tautžudystės minėjimą. Pakviesti žymùs asmenys: J.E.Vysk. S l o s k a n s , M o r e a u d e M e l e n , buv. Teisingumo Ministeris, inž. H. H u n e b e l l e , buvęs Belgijos konsulas Lietuvoj ir kt. Pakviesti estai, latviai ir kitų tautybių atstovai, taip pat vietinių laikraščių korespondentai. Minėjimas prasidės 12 val. pamaldomis St. Louis dievnamy; jas laikys vysk. B. Sloskans, pamokslą sakys kun. J. Dėdinas. 13,30 val. posėdis prie St. Louis dievnamio esančioj saléj, (28, rue Villette) kur tars žodį aukštieji svečiai. St. Louis dievnamis yra L i é g e , 4 5 , r u e G r e t r y (prie Longdoz gelžk. stoties) Iš Guillemin gelžk. stoties važiuoti tram. nr. 4 arba troleybusu nr. 32; nuo teatro eina troleybusas nr. 29, 33, 35. Sustojimo vieta vadinasi Collége St. Louis arba rue Libotte. Atsimenant dienos svarbumą laukiama visų dalyvavimo. Nei lietus, nei karštis neturėtų sutrukdyti šio gedulo sąskrydžio.

M u s p j a u n a s k o l i n i n k a i . - Nevisi "G.Š." prenumeratoriai atsilygino už I ketvirtį. Jau laikas atsilyginti už II ketvirtį. Skolininkai sunkina laikraščio leidimą. Bùkite malonùs nedelsti.

NAUJAUSI ĮVYKIAI

BELGIJOS KARALIUS RUOŠIASI GRĮŽTI. - KOMUNISTŲ SUSMUKIMAS. - KRIKŠČIONYS-SOCIJALAI LAIMĖJO RINKIMUS. GANDAI APIE KARĄ.

P o l i t i n é b ù k l ė B e l g i j o j . - Nuo pat pirmųjų pokario dienų Belgija neatgauna savo turėto politinio pastovumo, kuris prieš karą rėmėsi ypač karaliumi. Šį ramstį karas gerokai išklibino, ir viešasis gyvenimas pajuto didelį svyravimą ir dar didesnį nuomonių susiskaldymą. Svarstyklės už ir prieš karalių visą laiką siùbuoja. Tasai nepastovumas gerokai atsiliepia visame viešame Belgijos gyvenime, ir todėl daugumas norėtų greičiau baigti karaliaus klausimą ir pereiti ypač prie ekonominio gyvenimo problemų. Iš bendros nuotaikos matyti, kad vis dėlto karaliaus klausimas eina prie galo. Po ilgo ir nevaisingo kamavimosi po tautos atsiklausimo politikai, neradę išeities, visą reikalą atidavė spręsti tautai: buvo paleistas parlamentas ir paskelbti nauji rinkimai. Jie įvyko birželio 4 d. Rezultatų laukta su susirùpinimu, nes šis balsavimas buvo laikomas ypač svarbiu Belgijos ateičiai. Rezultatai pasirodė palankùs krikščionių-socijalų partijai, kuri laimėjo absoliutinę daugumą parlamente. Tiesa, ta dauguma labai nedidelė - vos keturių atstovų, tačiau tai nekliudo paimti visą valdžią į savo rankas. Pav., Anglijoj, darbiečiai valdo turėdami vos 6 atstovų daugumą. Kad ir nelengva širdimi, krikščionys socijalai ryžosi imti valstybės vairą vieni be kitų partijų bendradarbiavimo, nes patirtis parodė, kad susitarimas su priešingom partijom, ypač karaliaus klausime, yra neįmanomas. Taip krikščionys socijalai, gavę daugumą parlamente, sudaré naują vyriausybę, kurios priešaky atsistojo p. Duvieusart, buvęs ekonominių reikalų ministeris, turįs didelį politinio gyvenimo patyrimą. Tai pažymėtinas politinio gyvenimo žingsnis, nes jau 35 metai, kaip katalikai vieni savo rankose valdžios neturėjo. Šiuo metu, kai eina reikalas apie Belgijos likimą, tauta patikėjo valdžią gausiausiai ir patikimiausiai partijai. Pažymėtinas visiškas komunistų partijos susmukimas. 1946 m. ji skaitė 23 atstovus seime, 1949 m. - dvylika, o per pastaruosius rinkimus jie tegavo 7 atstovus. Iš to matyti, kad belgai ima suprasti komunizmo pavojų ir pradeda orijentuotis daugiau dešinėn. Anksčiau balsavusieji už komunistus dabar atidavė savo balsus socijalistams, kurie laimėjo vienuolika naujų atstovų. Be to, dalis balsų atiteko socijalistams ir iš tos visuomenės, kuri anksčiau balsavo už liberalus. Mat, pastarieji buvo žadėję sumažinti mokesčius 25 %. Kai pateko valdžion, tai visuomenė tematė tuos 25 % kaip savo ausis... Taip šį kartą liberalai neteko 9 atstovų. Liberalų partija partija karaliaus klausime yra labai nevieninga: vieni yra nusistatę remti karaliaus grįžimą, kiti - ne. Kai savo laiku pats karalius buvo pasiùlęs laikinai pavesti valdžią sùnui, kad tuo bùdu partijos galėtų lengviau susitarti, liberalai svyravo svyravo, kol pagaliau krikšč. - socijalai pritrùko kantrybės, ir parlamentas buvo paleistas.

Pirmas naujos vyriausybės žingsnis - grąžinti sostą teisėtam

karaliui. Kaip tai pavyks, parodys netolima ateitis.

T r y g v ė L i e t a i k o s b a l a n d i s . - JTO gener. sekretorius aplankė didžiąsias Europos sostines, matėsi su vadovaujančiais politikais. Visur stengėsi kelti pastovios taikos reikalą. Jis įteikė visiems savo taikos planą 20 metų. Antras jo tikslas buvo - paruošti Kinijos atstovavimo problemos išsprendimą. Kaip žinoma, sovietų delegacijos yra pasitraukusios iš visų JTO komisijų ir iš Saugumo Tarybos. Be sovietinių atstovų JTO nesiryžta dirbti. Čiankaišeko Kinijos atstovai laikosi kietai ir neužleidžia savo vietos raudoniesiems. D. Britanija, kuri jau seniai pripažino Mao-Tsetungo vyriausybę, yra linkusi išprašyti lauk senosios Kinijos atstovus. Kitos valstybės, jų tarpe ir JAV, to nenori. Taip klausimas yra ore pakibęs ir gal išsispręs savaime, jeigu raudonieji iškrapštys Čiankaišeką iš Formosos salos, kur jisai pusėtinai laikosi ir net partizaninį karą organizuoja raudonųjų valdomose srityse.

S e k m i n i ų p a r a d a s B e r l y n e . - Propaganda buvo įvariusi baimės sąjungininkams Berlyne, nes buvo skelbiama, kad rusai su vokiečių jaunimo pagalba apguls Berlyną. Tiesa, buvo suvežta apie pusę milijono uniformuotų mokinių, bet jie peržygiavo Berlyno gatvėmis visai ramiai, lietus juos gerai išprausė, o apie 1000 jaunuolių pabėgo pas amerikiečius.

G a n d a i a p i e k a r ą . - Panamoj radijas staiga paskelbė, kad 100.000 rusų armijos su tankais peržygiavo demark. liniją ir supa sąjungininkų kariuomenę Vokietijoj. Trumanas esą davęs įsakymą atkakliai priešintis. Išgirdęs šią žinią, Panamos prezidentas buvo benutraukiąs savo atostogas ir įsaké paruošti specialų lėktuvą, kuriuo galėtų grįžt skubiai į sostinę. Netrukus betgi buvo ta žinia atšaukta. Paaiškėjo, kad tai pokštas kelių asmenų, kurie, turėdami priėjimą prie teleskriptorių (toliraščio), įrengtų Tokumen aerodrome, perdavė aną "sensaciją" radijofonui. Panamoj buvo kilusi tikra panika. Žmonės nusiramino, kai žinių agentūra atšauké klaidinančias žinias.

="="="="=

BIRŽELIO 18 d. - BELGIJOS LIETUVIŲ PROTESTO DIENA PRIEŠ TAUTOS NAIKINIMĄ. VISI Į GEDULO SĄSKRYDĮ LIEGE (45, RUE GRETRY). PRADŽIA 12 VAL.

--..ooOOOoo..--

Lisez...

LA LIBRE BELGIQUE

le Grand Journal Catholique indépendant

12, rue Montagne aux Herbes Potagères

Tél. : 17.21.80 **Bruxelles I**

GIMTOJI SALIS, dvisavaitinis lietuviu laikrastis Belgijoj.

Prenumeratos kaina — 36 fr. trims mén. Atskiras nr. — 6 fr.

Leidzia « SEJOS » Draugija.

Imprimeur gérant V. BANEVICIUS
66, Paire du Horloz, Tilleur-lez-Liége.